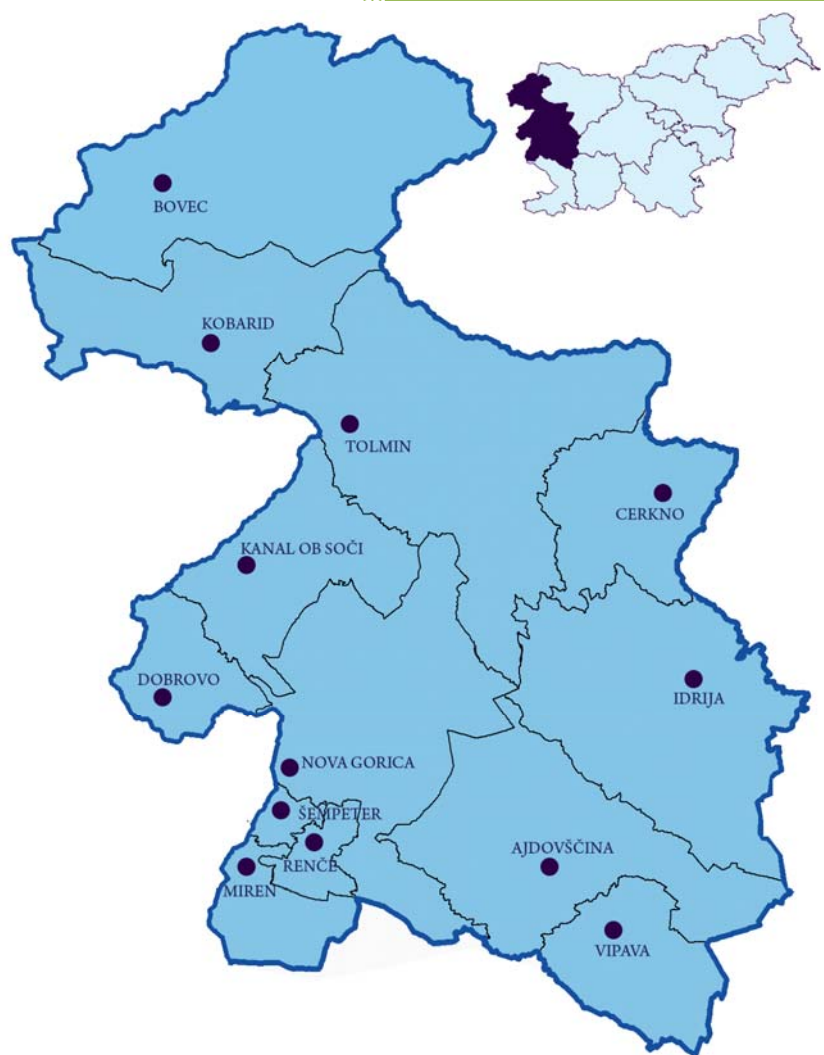

Strategija razvoja nevladnega sektorja v Goriški statistični regiji v obdobju 2013–2019

KAZALO

I. NAMEN DOKUMENTA	4
II. NASTANEK DOKUMENTA	4
III. OPIS GORIŠKE STATISTIČNE REGIJE (SEVERNE PRIMORSKE)	5
Raznolikost regije	5
Demografski trendi	5
Izobrazbena struktura in vseživljenjsko učenje	5
Brezposelnost	6
Kakovost in dostopnost programov družbenih dejavnosti	6
Ekonomski kazalniki	6
Naravna in kulturna dediščina	6
Razvoj podeželja	7
IV. ANALIZA STANJA NVO	8
1. UVOD	8
2. STOPNJA RAZVOJA NVO V SLOVENIJI	8
Struktura NVO	8
Organizacijska zmogljivost NVO	8
Finančna sposobnost NVO	9
Zagotavljanje storitev	9
Infrastruktura	9
Javna podoba NVO	9
3. ANALIZA STANJA NV SEKTORJA NA OBMOČJU GORIŠKE STATISTIČNE REGIJE (SEVERNE PRIMORSKE)	10
Uvod	10
Struktura NVO	10
Organizacijska zmogljivost NVO	11
Finančna sposobnost NVO	12
Razpisi	13
Sodelovanje	14
Javna podoba NVO	16
V. VIZIJA NV SEKTORJA	17
VI. STRATEŠKI CILJI RAZVOJA NVO V REGIJI	17

VII. ANALIZA SKLADNOSTI STRATEGIJE RAZVOJA NVO Z DRŽAVNIMI IN REGIONALNIMI RAZVOJNIMI DOKUMENTI	17
1. STRATEGIJA RAZVOJA SLOVENIJE	18
2. DRŽAVNI RAZVOJNI PROGRAM ZA OBDOBJE 2007 – 2013	18
3. OPERATIVNI PROGRAM RAZVOJA ČLOVEŠKIH VIROV ZA OBDOBJE 2007 – 2013	18
4. STRATEGIJA VLADE RS ZA SODELOVANJE Z NVO	19
5. REGIONALNI RAZVOJNI PROGRAM SEVERNE PRIMORSKE (GORIŠKE STAT. REGIJE) 2007 - 2013	19
VIII. PREDNOSTNE NALOGE RAZVOJA NVO NA OBMOČJU SEVERNE PRIMORSKE / GORIŠKE RAZVOJNE REGIJE	20
1. USPOSABLJANJE ZAPOSLENIH IN PROSTOVOLJCEV ZA DELOVANJE V NVO	20
2. KREPITEV CIVILNEGA DIALOGA Z LOKALNIMI IN NACIONALNIMI NOSILCI ODLOČANJA	21
3. KREPITEV PARTNERSTVA Z GOSPODARSTVOM IN DRUGIMI PODPORNIMI INSTITUCIJAMI V REGIJI	22
4. RAZVIJANJE MREŽE NVO V REGIJI	23
5. SPODBUJANJE ZAPOSLOVANJA IN PROSTOVOLJSTVA V NVO	25
6. VEČJA PREPOZNAVNVOST NV SEKTORJA V REGIJI	27
IX. IZVAJANJE STRATEGIJE	28
X. UPORABLJENA LITERATURA IN VIRI	29

I. NAMEN DOKUMENTA

Strategija razvoja nevladnega sektorja v Goriški statistični regiji v obdobju 2013 – 2019 (v nadaljevanju Strategija) je nastala z namenom sistematičnega pregleda stanja in predstavitve idejnih programskih zasnov razvoja nevladnega sektorja (v nadaljevanju NV sektorja) na območju. Spremenjene družbene razmere sicer niso najbolj ugodne za razvoj nevladnih organizacij (v nadaljevanju NVO), po drugi strani pa predstavljajo izzive in nove priložnosti, ki jih lahko NVO izkoristijo.

II. NASTANEK DOKUMENTA

Strategija predstavlja osnovna vsebinska izhodišča za prihodnje načrtovanje delovanja nevladnega sektorja in usmeritve za izdelavo drugih razvojnih dokumentov. Nastanek Strategije je potekal v naslednjih korakih:

1. Opravljena je bila analiza stanja NV sektorja v regiji na podlagi pridobljenih informacij iz vprašalnikov, ki jih je Regionalno stičišče NVO Planota pridobilo od NVO v regiji v letih 2010 in 2011 (skupaj 86 NVO).
2. Opravljena je bila analiza stanja NV sektorja v regiji iz podatkov AJPES za leto 2010.
3. Na začetku leta 2012 je deset občin Goriške stat. regije odgovorilo na vprašalnike, s katerimi smo želeli pridobiti informacije o sodelovanju med občinami in NVO pri reševanju posameznih vprašanj, ki so pomembna za delovanje NV sektorja: razvoj civilnega dialoga, reševanje prostorskih vprašanj NVO, večletno financiranje programov NVO ter spodbujanje vidnosti NV sektorja.
4. Na območju vsake od štirih upravnih enot so bile na začetku leta 2012 organizirane štiri delavnice za obravnavo problematike razvoja NV sektorja in ključnih problemov v regiji, ki so povezani z NV sektorjem, ter opredelitev ključnih programov in projektov NV sektorja.
5. V marcu 2012 so bile izvedene tri vsebinske delavnice za analizo problematike posameznega področja (turizem in ohranjanje naravne ter kulturne dediščine, razvoj podeželja, razvoj družbenih dejavnosti) in pridobitev možnih rešitev s strani NVO.
6. Analizo stanja NVO in osnutek strategije je obravnaval Svet NVO Severne Primorske / Goriške razvojne regije na dveh sejah in podal nekatere predloge oz. dopolnitve.

Območje, ki smo ga upoštevali pri analizi stanja, predvidevanju ciljev razvoja in pri načrtovanju aktivnosti je Goriška statistična regija (Severna Primorska), ki obsega štiri upravne enote in 13 občin.

III. OPIS GORIŠKE STATISTIČNE REGIJE (SEVERNE PRIMORSKE)

Raznolikost regije

Goriška statistična regija (Severna Primorska) meri 2.326 km² in obsega 11,5 % površine Slovenije. Po velikosti je četrta regija v Sloveniji. Na območju regije živi okoli 6 % vseh prebivalcev Slovenije. Upravno je razdeljena na trinajst občin, ki se tesneje povezujejo in sodelujejo znotraj štirih geografsko, zgodovinsko in upravno zaokroženih območij oz. subregij / upravnih enot: Zgornje Posočje/UE Tolmin, Idrijsko-Cerkljansko/UE Idrija, Novogoriška subregija / UE Nova Gorica in Zgornja Vipavska dolina/UE Ajdovščina. Poselitveno in zaposlitveno središče regije je Nova Gorica, skupaj s Tolminom, Idrijo in Ajdovščino. Geografske in razvojne razlike ter upravna organiziranost pogojujejo mrežno delovanje regije¹.

Za regijo je značilna velika raznolikost v geografski sestavi ter naravni in kulturni dediščini. V primerjavi z drugimi regijami ima največ zaščitenih objektov naravne dediščine – okoli 47 % površine regije je vključene v območje Natura 2000. Alpski svet Zgornjega Posočja je vključen v Triglavski narodni park (TNP). Severni del regije je zaradi hribov in ozkih dolin težko prehodan in prometno slabo povezan v smeri proti osrednji Sloveniji, Gorenjski, Vipavski dolini in Italiji².

Demografski trendi

Število prebivalcev se je v primerjavi z letom 2000 zmanjšalo, gostota poselitve pa je najnižja v Sloveniji. Delež prebivalcev, ki so mlajši od 14 let, se v regiji nezadržno zmanjšuje, delež starejših od 64 let pa povečuje. Povprečna starost znaša skoraj 78 let³.

Na področju izobraževanja in usposabljanja se vzpostavljajo različne izobraževalne institucije, ki postopoma uvajajo višješolske in visokošolske programe, vendar večina le-teh ni razvitih v regiji. Po številu otrok na posamezno osnovno šolo so osnovne šole v naši regiji najmanjše v državi⁴.

Izobrazbena struktura in vseživljenjsko učenje

Izobrazbena struktura v regiji se izboljšuje, kljub temu pa je še vedno pod slovenskim povprečjem delež prebivalcev s poklicno oz. srednješolsko izobrazbo ter delež prebivalcev z najmanj višješolsko izobrazbo⁵. Med zaposlenimi je velik delež tistih, ki imajo le osnovnošolsko izobrazbo⁶.

Dostopnost do programov vseživljenjskega učenja se v posameznih subregijah precej razlikuje, nasploh pa velja, da je stopnja vključenosti prebivalstva v vseživljenjsko učenje prenizka. Zaposlenim primanjkuje predvsem funkcionalnih znanj, vodilnemu kadru pa tudi znanj na

¹ Regionalni razvojni program Severne Primorske (Goriške statistične regije), str. 17

² Regionalni razvojni program Severne Primorske (Goriške statistične regije), str. 17

³ Regionalni razvojni program Severne Primorske (Goriške statistične regije), str. 17

⁴ Regionalni razvojni program Severne Primorske (Goriške statistične regije), str. 17

⁵ Regionalni razvojni program Severne Primorske (Goriške statistične regije), str. 22

⁶ Regionalni razvojni program Severne Primorske (Goriške statistične regije), str. 24

področju sodobnih trendov v mednarodnem poslovanju, mednarodnih financah in mednarodnem trženju⁷.

Brezposelnost

Stopnja registrirane brezposelnosti je bila v regiji konec marca 2012 10,0 % in je glede na enako obdobje prejšnjega leta nižja za 0,1 odstotne točke, v primerjavi z državo pa je nižja za 2 odstotni točki. Povečuje se število dolgotrajno brezposelnih oseb, starejših od 50 let ter trajno presežnih delavcev. Delež žensk med brezposelnimi je bil konec marca 2012 46,9 % in se v zadnjem letu ne spreminja⁸.

V regiji se delež brezposelnih s VI. in VII. stopnjo izobrazbe v obdobju zadnjih 15 let nenehno zvišuje in je v marcu 2012 je znašal že dobrih 14 %. Tako je regija je po deležu brezposelnih z višjo in visoko izobrazbo nad slovenskim povprečjem. To bi lahko pripisali tudi pomanjkanju zahtevnejših delovnih mest. Posledica tega je odliv izobraženega kadra iz regije.

Kakovost in dostopnost programov družbenih dejavnosti

Kakovost in dostopnost uslug in programov družbenih dejavnosti ni enaka za vse prebivalce regije. To velja predvsem tako za varstvo otrok in ostarelih, socialo, zdravstvo, kulturo, šport kot tudi izobraževanje⁹. Razlog za to so velike razlike znotraj regije: redka poseljenost, oddaljenost hribovskih krajev in različna ekonomska razvitost posameznih območij.

Ekonomski kazalniki

Razlike v ekonomski moči gospodarstva, višini BDP in dohodninski osnovi na prebivalca so med subregijami zelo velike. Dobra polovica registriranih gospodarskih družb je v Novogoriški subregiji, te pa ustvarijo več kot polovico prihodkov regije. Najmočnejši po kazalnikih sta predelovalna in trgovinska dejavnost¹⁰. Precej družb je registriranih tudi na področju nepremičnin, najema in poslovnih storitev.

Med težavami v gospodarstvu regije so majhna inovativnost, počasen razvoj turističnega sektorja in nepovezana turistična ponudba, majhna povezanost in slabo sodelovanje med gospodarstvom in inštitucijami ter t. i. beg možganov¹¹.

Naravna in kulturna dediščina

V regiji so raznoliko naravno okolje, sakralni objekti, gradovi, zgodovinski objekti ter ostanki prve svetovne vojne¹². Razvoj produktov, ki bi temeljili na celoviti kulinarični in športno-rekreativni

⁷ Regionalni razvojni program Severne Primorske (Goriške statistične regije), str. 35

⁸ Trg dela ZRSZ OS Nova Gorica, Trg dela maj 2012, str. 2

⁹ Regionalni razvojni program Severne Primorske (Goriške statistične regije), str. 29

¹⁰ Regionalni razvojni program Severne Primorske (Goriške statistične regije), str. 31

¹¹ Regionalni razvojni program Severne Primorske (Goriške statistične regije), str. 32 - 37

ponudbi ter naravni, kulturni in zgodovinski dediščini, predstavlja potencial za bodoči razvoj turizma v regiji.

Razvoj podeželja

V regiji so različni naravni pogoji za kmetovanje. Imamo območja z najtežjimi razmerami, območja z relativno ugodnimi razmerami ter območja z ugodnimi razmerami za kmetovanje. Celotno območje je za intenzivno kmetovanje manj primerno. Na zavarovanih območjih se spodbuja razvoj ekološkega kmetovanja ter ekoturizma. V zadnjih letih so razmahnile dopolnilne dejavnosti na podeželju, predvsem turizem na kmetijah. Raznoliki pogoji za kmetovanje so omogočili nastanek lokalnih tipičnih kmetijskih pridelkov in izdelkov¹³.

Na gorsko-višinskih in kraških območjih se nadaljuje trend depopulacije. Po končanem šolanju mladi pogosto iščejo zaposlitvene možnosti v dolini. Brez podpore razvoju delovnih mest na podeželju bo te trende zelo težko obrniti.

V regiji je dobro razvita dejavnost društev, še posebej na posameznih podeželskih območjih. Med njimi prevladujejo kulturna, športna, turistična, lovska in gasilska društva, ki skrbijo za razvoj in usposabljanje svojih članov ter za ohranjanje dediščine in posebnih značilnosti lokalnih okolij. Predvsem na podeželju društva predstavljajo pomembno gibalno povezovanje ljudi, idej in aktivnosti za celovit razvoj podeželja¹⁴.

¹² Regionalni razvojni program Severne Primorske (Goriške statistične regije), str. 39

¹³ Regionalni razvojni program Severne Primorske (Goriške statistične regije), str. 42-44

¹⁴ Regionalni razvojni program Severne Primorske (Goriške statistične regije), str. 44

IV. ANALIZA STANJA NVO

1. UVOD

V analizi smo se najprej osredotočili na stopnjo razvoja NV sektorja v Sloveniji, ki nam bo služil kot referenčni okvir za primerjavo s stopnjo razvoja NVO v Goriški statistični regiji. Analiza stanja NVO na območju Goriške statistične regije (Severne Primorske) je bila narejena na osnovi ankete vprašalnikov, ki jih je Regionalno stičišče NVO Planota pridobilo od NVO v regiji v letih 2009, 2010, 2011 in 2012 (skupaj 130) in iz podatkov AJPES za leto 2010.

Posebej smo se osredotočili na analizo problematike razvoja NV sektorja in ključnih problemov v regiji, ki so povezani z NV sektorjem, ter analizo problematike posameznega področja (turizem in ohranjanje naravne ter kulturne dediščine, razvoj podeželja, razvoj družbenih dejavnosti) delovanja NVO. Analizirali smo ju s pomočjo SWOT analiz. Pri pripravi teh SWOT analiz so sodelovali predstavniki različni NVO iz regije.

2. STOPNJA RAZVOJA NVO V SLOVENIJI¹⁵

Struktura NVO

V Sloveniji je bilo leta 2010 okoli 23.000 NVO (Vir: AJPES). Večina od njih je bilo organizirano kot društva in so delovala na lokalni ravni na področju športa, kulture in umetnosti, gasilstva itd. NVO so bile organizirane tudi kot ustanove ter privatni instituti. Zagovorništvo in NVO, ki zagotavljajo storitve za druge NVO, so organizirane pretežno na nacionalni ravni.

Organizacijska zmogljivost NVO

Zavest o pomembnosti strateškega načrtovanja se povečuje. Vse več NVO uporablja poleg planov aktivnosti tudi strateške načrte, kar je verjetno tudi posledica večje udeležbe v evropskih projektih. Evropska zakonodaja in pogoji za financiranje NVO zahtevajo večjo organizacijsko zmogljivost, strokovno znanje in učinkovitost kot tudi prilagoditev na vrsto standardov.

NVO so vse bolj zainteresirane za udeležbo na delavnicah, sestankih in razpravah, kjer lahko pridobivajo nove veščine. To je sprememba glede na prejšnja leta, ko se NVO niso zavedale pomena delavnic ali pa si niso mogle privoščiti udeležbe na le-teh.

Organizacijska zmogljivost NVO je kljub temu dokaj omejena, saj primanjkuje osebja, tako plačanega kot prostovoljnega. Zaposlovanja je malo.

¹⁵ Pravno informacijski center nevladnih organizacij – Analize položaja NVO, http://www.pic.si/index.php?option=com_content&task=view&id=64&Itemid=85

Finančna sposobnost NVO

V letu 2007 so NVO prejele približno enako sredstev kot v preteklih letih. Večina sredstev je še vedno bila dodeljena humanitarnim in invalidnim NVO, ki so financirane iz javnih skladov, ki jih je ustanovila država za razdelitev prihodkov od loterije. Opazne pa so tudi nekatere pozitivne spremembe. Sodelovanje med NVO in zasebnimi podjetji se povečuje, posebej izven Ljubljane. Večje število NVO, ki sodelujejo z zasebnimi podjetji je verjetno tudi posledica skupnih fundacij, katerih namen so pozitivne spremembe v družbi. To je opaziti predvsem izven glavnega mesta Slovenije.

Zagotavljanje storitev

Čeprav NVO pomagajo družbi tudi v času stiske ne morejo uspešno tekmovati s komercialnim sektorjem. V splošnem ima zasebni sektor več denarja in virov ter je bolj uspešen pri pridobivanju vladnih in ostalih spodbud. NVO imajo lahko več izkušenj vendar imajo manj sredstev za oglaševanje, kar pomeni da so manj konkurenčne.

Zagotavljanje nekaterih storitev, kot so npr. centri za dnevno oskrbo duševno prizadetih in centri za ponovno integracijo nekdanjih uživalcev drog, je bolj ali manj omejeno na javne institucije (ki jih ustanavljajo ministrstva ali občine) ter na NVO; v tem primeru NVO ni potrebno konkurirati za te storitve.

Infrastruktura

Širjenje informacij preko spletnih strani in mailing list se v Sloveniji povečuje. Internet je pripomogel k izboljšanju mreženja, opaznih je nekaj dobrih praks razvoja mrež. NVO imajo zadostno znanje, ki bi ga lahko uporabili za krepitev njihovih organizacijskih zmogljivosti, posebej če bi intenzivneje sodelovale.

Vendar čaka NVO na tem, področju še precej dela. Raje kot sodelujejo z drugimi NVO, ki delujejo na istem ali na sorodnem področju, iščejo pomoč pri zunanjih svetovalcih, kar pa lahko precej stane. NVO bi potrebovale pomoč »posredniške podporne organizacije«, ki bi zagotavljala podporo za izboljšanje njihove organizacijske zmogljivosti. »Posredniška podpora organizacija« bi lahko skupaj z boljšim povezovanjem med NVO lahko močno izboljšala »informacijsko« infrastrukturo NVO v Sloveniji.

Prve javne fundacije, ki so povezale javne in privatne organizacije v dobro lokalnih NVO, so bile ustanovljene v letu 2006. Na tej osnovi se razvijajo tudi nove pobude. Zavest o pomenu socialno odgovornega partnerstva med NVO in podjetji se povečuje.

Javna podoba NVO

Javna podoba NVO se postopoma izboljšuje. NVO se pojavljajo skoraj vsak dan v časopisih. Več radijskih programov obravnava problematiko, ki se nanaša na NVO. Nekatere NVO imajo zelo dobre stike s PR agencijami, katere so jim pomagale pri izboljšanju njihove javne podobe.

Medtem, ko se bolj uveljavljeni NVO redno pojavljajo v medijih, se novejši in manjši redkeje. Večina NVO nima dovolj finančnih sredstev, da bi najela PR strokovnjaka za izboljšanje njihove javne podobe. Zaradi tega se v medijih pojavljajo manj pogosto. Na področju zagotavljanja storitev ranljivim skupinam pa javnost vseeno bolj ceni NVO kot državne agencije.

3. ANALIZA STANJA NV SEKTORJA NA OBMOČJU GORIŠKE STATISTIČNE REGIJE (SEVERNE PRIMORSKE)

Uvod

Analiza stanja NVO na območju je bila prvič opravljena jeseni 2008 . V analizi so sodelovale NVO, ki so se udeležile usposabljanj v okviru projekta »Regionalno stičišče NVO Planota«. V zadnjih treh letih smo jo dopolnili z mnenji številnih NVO iz različnih krajev regije, tako je nastala analiza stanja NVO na območju Goriške statistične regije za leti 2010 in 2011.

V analizi je sodelovalo 86 NVO z območja Goriške statistične regije. Od teh je bilo 81 društev, ena zveza, ki vključuje 30 društev, in eno občinsko združenje, ki vključuje vse občane v občini, eno območno združenje, eno nacionalno združenje in ena zveza, ki vključuje 35 društev. Največ odgovorov smo prejeli iz občine Nova Gorica, sledi Ajdovščina, Kanal ob Soči ter Tolmin.

Iz analize stanja NV sektorja v regiji, pripravljene iz uradnih evidenc Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve – AJPES za leto 2010, se pridobljeni podatki nanašajo predvsem na finančno sposobnost NVO v regiji, deloma pa tudi na strukturo NVO v regiji.

Splošne težave in njihove možne rešitve nevladnega sektorja so zajete iz rezultatov štirih splošnih delavnic, na katerih se je s predstavniki NVO obravnavalo problematike razvoja nevladnega sektorja in ključnih problemov v regiji, ki so povezani z nevladnim sektorjem. Problematika posameznih vsebin pa je zajeta iz treh vsebinskih delavnic v obliki fokusnih skupin s področja turizma ter ohranjanja naravne in kulturne dediščine, celovitega razvoja podeželja in razvoja družbenih dejavnosti.

Iz vprašalnikov, namenjenih občinam, so pridobljeni podatki o odnosu občinskih uprav do razvoja civilnega dialoga, reševanja prostorskih vprašanj NVO, večletnega financiranja programov NVO ter spodbujanja vidnosti NV sektorja. Gre torej za analizo NV sektorja, kakor jo vidijo lokalne oblasti.

Struktura NVO

Vseh članov v anketiranih NVO v letu 2010 je bilo 4.406, v letu 2011 pa 8.860. Delež aktivnih članov je znašal v letu 2010 45 %, v letu 2011 pa 72 %. Delež novih članov se med letoma razlikuje minimalno, za eno odstotno točko. Delež zaposlenih glede na vse člane NVO pa je v letu 2011 znašal 1,1 %, medtem ko je bil leto prej 0,05 %. To pomeni, da je bil v letu 2011 zaposlen en človek na 100 članov v društvih, v letu 2010 pa en človek na 2.000 članov.

Po velikosti prevladujejo male NVO, ki imajo med 1 in 30 aktivnih članov, sledijo srednje NVO, ki imajo med 31 in 90 aktivnih članov. Nad 900 aktivnih članov ima samo 8 % v letu 2011 anketiranih NVO.

V Goriški regiji je v letu 2010 delovalo 1.283 društev, razdeljenih na 13 občin, vsebinsko pa so razdeljena na deset vrst. Po številu izstopajo športno-rekreativna društva ter kulturna in umetniška društva (Vir: AJPES). Večina NVO se poleg glavne dejavnosti ukvarja tudi z drugimi dejavnostmi, predvsem z organizacijo prireditev in kulturno dediščino, športom in rekreacijo ter z mladimi. Največ društev je v Novogoriški subregiji (45 %), 22 % jih je v Zgornjem Posočju, po 17 % pa na Idrijsko-Cerkljanskem in v Zgornji Vipavski dolini.

Iz podatkov AJPES-a je razvidno, da je bilo v letu 2010 deset ustanov v petih občinah regije. V občini Ajdovščina je ena (1) ustanova, ravno tako v občini Bovec, Kobarid in Tolmin. V občini Nova Gorica je šest (6) ustanov.

Organizacijska zmogljivost NVO

NVO se poslužujejo več načinov organizacije dela. Med možnimi oblikami so letna srečanja članov, skupna obravnava aktualne problematike s člani NVO, skupna priprava programa s člani NVO, delo v interesnih skupinah-odborih, sekcijah in druge oblike organizacije dela. V letu 2010 se je samo ene oblike dela posluževalo 11 % anketiranih NVO. Največ, 35 % NVO je uporabljalo tri oblike dela, sledijo štiri oblike s 30 % NVO. V letu 2011 pa je največ, kar 29 % NVO, uporabljalo samo eno obliko organizacije dela, sledijo štiri oblike s 24 % NVO ter dve obliki z 20 % NVO.

NVO se največ poslužujejo letnih srečanj članov, sledi skupna obravnava aktualne problematike s člani NVO, skupna priprava programa s člani NVO, delo v interesnih skupinah-odborih, sekcijah ter druge organizacije dela. Prvi dve obliki sta verjetno najprimernejši za motivacijo članstva za večje sodelovanje v delu NVO, zahtevata pa večji napor vodstva NVO.

a) Zaposlovanje

Iz podatkov AJPES-a je razvidno, da v Goriški regiji zaposluje 44 društev od 1283, kar je 3,4% vseh društev, in 10 ustanov. Na državnem nivoju pa zaposluje 1.024 društev, kar v odstotkih pomeni 4,9% društev. Zaključimo lahko, da je delež društev, ki zaposluje, na državni ravni višji kot na regijski.

V 10 občinah od 13 v Goriški regiji, društva zaposlujejo ljudi. V treh občinah ni nobenega društva z zaposlenimi. Največ zaposlenih je v občini Nova Gorica; dvainštirideset (42), sledi Ajdovščina z dvajsetimi (20) zaposlenimi in Tolmin s petnajstimi (15) zaposlenimi. V občinah Bovec, Brda in Vipava, društva ne zaposlujejo ljudi. Skupaj je v društvih v Goriški regiji zaposlenih 98 ljudi. Od tega jih je 39, kar je skoraj 40 %, zaposlenih v društvih, ki se ukvarjajo s športom in rekreacijo. Sledijo društva za pomoč ljudem s 26 zaposlenimi oz. 26,5 %. Ostale vrste društev sledijo s precej nižjimi vrednostmi. Nobenega zaposlenega nimajo nacionalna in politična društva ter ostala društva.

Delež zaposlenih v ustanovah v Goriški regiji (7,75 %) je višji od deleža, ki pripada številu regijskih ustanov v republiškem povprečju (4,67 %). V republiškem povprečju ima vsaka ustanova 0,6 zaposlenega, v regijskem povprečju ima vsaka ustanova enega (1) zaposlenega.

Na delavnicah, kjer se je obravnavalo skupno problematiko sektorja, so se kot problemi NVO izrazili neprilagojenost ukrepov aktivne politike zaposlovanja nevladnim organizacijam (npr. zaposlovanje mentorjev, dolgotrajen proces pridobitve delavca ipd.) in visoka brezposelnost v regiji (veliko število težje zaposljivih oseb, med katerimi so mladi brez izobrazbe (ali z neustrezno izobrazbo) in starejši od 55 let). Kot možne rešitve pa so predstavniki NVO navedli razvoj socialnega podjetništva kot orodja za reševanje problema brezposelnosti ter razvoj ukrepov za pospeševanje zaposlovanja v NVO s strani aktivne politike.

b) Prostovoljci

Prostovoljstvo je na delavnicah izpostavilo kot problem v smislu razdrobljenosti delovanja NVO na lokalni ravni oz. nepovezovanja različnih NVO. Slabo gospodarsko stanje po mnenju aktivnih akterjev v NVO vpliva tudi na delovanje NVO (razpoloženje članov in odnos do prostovoljstva). Prireditev ni mogoče organizirati samo s prostovoljci, saj obstajajo zakonske omejitve in zahtevne naloge. Možne rešitve so v investiranju v človeške vire – prostovoljce z več usposabljanji in spodbujanjem participacije ter ustrežnejšim vrednotenjem prostovoljnega dela.

c) Usposabljanje članov in zaposlenih v NVO

Podatki za leto 2010 kažejo, da je 59 % NVO usposabljal svoje člane v zadnjih dveh letih. V letu 2011 je bil delež NVO višji, in sicer 67 %. V absolutnem številu se je v letu 2010 usposabljal 165 članov NVO kar je 3,7% vseh članov, v letu 2011 pa 466 članov anketiranih NVO, kar je 5,3 % vseh članov v anketiranih NVO .

V letu 2010 se je 48 % NVO posluževalo zunanjih izvajalcev usposabljanj, leto kasneje pa se je delež znižal na 33 %. Obratno razmerje je bilo pri internih usposabljanjih, ki jih izvajajo člani NVO, in sicer je bil v letu 2010 delež NVO, ki se poslužujejo notranjih usposabljanj 36 %, v letu 2011 pa se je povečal na 46 % NVO. Nekatere NVO se poslužujejo tako zunanjih izvajalcev kakor tudi internih usposabljanj. Delež le-teh se je od leta 2010 do 2011 povečal za pet odstotnih točk.

Pri usposabljanju članov in zaposlenih se NVO srečujejo z različnimi težavami npr. draga usposabljanja, pomanjkanje usposobljenih predavateljev, termini usposabljanj ob delavnikih, pomanjkanje časa, nizka udeležba ipd. Okoli 35 % vprašanih ne vidi nobenih ovir pri usposabljanju.

Finančna sposobnost NVO

Pri virih financiranja, ki so ena največjih težav za dobro delovanje NVO, je stanje po analizi vprašalnikov sledeče:

V letu 2010 je 87 % NVO pridobivalo sredstva iz več kot enega vira, v letu 2011 pa je bilo takih NVO 76 % ali tudi v letu 2010 se je iz enega vira financiralo 13 % NVO, v letu 2011 pa 24 % NVO. V letu 2010 se je isti delež NVO (27,5 %) financiral iz dveh, treh oz. štirih virov. V letu 2011 se je največji delež NVO (35 %) financiral iz treh virov sredstev, sledila sta en oz. dva vira s po 24 % vseh NVO.

Med viri financiranja prevladujejo sredstva lokalnih skupnosti. Lokalne skupnosti so prispevale k financiranju 31 % NVO. Na drugem mestu kot vir financiranja so podjetja s 23 %, na tretjem pa prijave na razpise – 21 %.

Najpomembnejši vir financiranja je za 38 % NVO lokalna skupnost. Na drugem mestu po pomembnosti za NVO so razpisi s 17 %. V letu 2011 se, glede na predhodno leto povečuje pomembnost lokalne skupnosti, kot vira financiranja, ter »drugih« virov. Znižuje pa se pomembnost ostalih treh virov, in sicer posameznikom in razpisom za (2 odstotni točki), ter podjetjem za 6 odstotnih točk.

V Goriški statistični regiji po podatkih, pridobljenih iz AJPEŠ-a, je v letu 2010 delovalo 1283 društev, to bi bilo 6 % vseh društev v Sloveniji. Tem društvom so bila dodeljena sredstva v višini 29.798.892 €, to pomeni da so znašala povprečna sredstva na posamezno društvo 22.698 €. 87 % društev Goriške statistične regije oziroma 1117 društev je imelo prihodke v skupni višini 21.772.249 €. Odhodki vseh društev v regiji pa so znašali 22.069.749 €, iz tega sledi da je bil finančni izid Goriške statistične regije negativen, in sicer -297.500 €. V Goriški regiji je bilo 987 društev z društvenim skladom, kar je 77 % vseh društev v regiji, kar je tri odstotne točke več kot na državnem nivoju.

Sredstva regijskih ustanov predstavljajo 2,59 % celotnih sredstev ustanov v državi. Celotni prihodki v regiji predstavljajo 1,60 % zneska celotnih prihodkov ustanov v državi. Še manjši je ta delež (0,53 %), ko primerjamo prihodke od opravljanja lastne dejavnosti. V Goriški regiji je skupen poslovni rezultat ustanov pozitiven in znaša 15.747 EUR, 8,81 % skupnega pozitivnega finančnega rezultata vseh ustanov v državi.

Pri primerjavi višine prihodkov društev v regiji z društvi po Sloveniji, smo dobili podatke, da je stanje glede števila prihodkov podobno v Goriški statistični regiji kot v celotni Sloveniji, saj je največ društev ki imajo od 1 € do 5.000 € prihodkov (razmerje je 45 % Goriška, 40 % celotna Slovenija). Po pričakovanjih pa je najmanj društev s prihodki od 50.001 € do 100.000 € tako v Goriški regiji kot v Sloveniji (razmerje je 11 % Goriška, 10,8 % celotna Slovenija).

Najpomembnejši in najbolj uporaben vir financiranja s strani NVO je lokalna skupnost (skoraj 80 %). Največ NVO uporablja tri različne vire financiranja, najmanj pa štiri vire financiranja. Pet različnih virov financiranja pa se ne poslužuje nobena anketirana NVO.

Problemi, ki so se pokazali za ključne na delavnicah s člani NVO, so povezani s kompliciranimi in birokratskimi postopki za pridobivanje sredstev preko razpisov, z nepripravljenostjo lokalnih skupnosti za sofinanciranje skupnih projektov društev in drugih NVO ter z zalaganjem denarja za izvajanje in financiranje projektov, saj NVO v glavnem ne razpolagajo z zadostnimi lastnimi sredstvi. NVO predlagajo, da se postopki za pridobivanje sredstev poenostavijo, da lokalne oblasti omogočijo sodelovanje NVO na skupnih razpisih, da se začnejo razvijati ukrepi za financiranje NVO pri izvajanju projektov oziroma programov, kot so na primer socialna banka, finančna premostitvena shema za NVO ipd. ter da se zagotovi strokovna pomoč NVO pri finančnih vprašanjih.

Razpisi

Razpisi predstavljajo pomemben del pridobivanja finančnih sredstev za NVO, vendar pa same NVO izpostavljajo različne probleme, s katerimi se srečujejo. Izpostavljeni problemi so pomanjkanje finančnih sredstev za izvajanje projektov (manjša društva morajo dati osebno jamstvo za

pridobitev kreditov), občinski razpisi ne spodbujajo sodelovanja med NVO pri projektih, na posamezen razpis se lahko prijavo le posamezno društvo (brez partnerjev), pomanjkanje ustreznih znanj za pripravo projektov na razpise, predolgi roki od prijave projekta do potrditve (predvsem pri mednarodnih razpisih), informacije o razpisih pridejo pogosto prepozno do društev, preveč birokracije in predolge procedure za prijave na projekte za NVO, težavno pridobivanje ustreznega partnerja za sodelovanje pri razpisih (predvsem mednarodnih).

Aktivnosti, ki bi lahko pripomogle k reševanju zgoraj navedenih problemov naj bi temeljile na vzpostavitvi finančnega premostitvenega sklada za razne projekte NVO, preko katerega bi lahko spodbujali tudi povezovanje NVO, strokovni pomoči pri pripravi projektov na razpise in pri poročanju, na pridobivanju ustreznih znanj za prijavljanje na razpise, ažurnem informiranju o razpisih ter spodbujanju spletnih prijav projektov na razpise za NVO.

Sodelovanje

a) Sodelovanje z drugimi NVO in prebivalstvom

NVO z drugimi NVO medsebojno sodeluje predvsem na področju organizacije dogodkov (30 %), kot so npr. krajevni prazniki oz. lokalni dogodki in prireditve. Sledi sodelovanje na področju kulture (21 %), športa, skupnih projektov ter sociala in druga področja sodelovanja. V večini primerov NVO sodelujejo z drugimi NVO, ki so sorodni po področju delovanja (z izjemo sodelovanja na skupnih dogodkih). Tako NVO največkrat ne izkoriščajo priložnosti za »prečno« povezovanje z drugimi NVO v lokalnem okolju, kar bi lahko imelo številne prednosti: povezovanje virov in sredstev, povezovanje kadrov in znanj, skupen nastop pred lokalnimi institucijami in oblastmi, skupni projekti za razvoj kraja.

NVO največ sodelujejo s prebivalstvom na področju organizacije dogodkov za potrebe lokalne skupnosti, in sicer 25 %. Na drugem mestu sledijo srečanja z različnimi ciljnimi skupinami (19 %).

Na srečanjih so predstavniki NVO izpostavili problematiko (premajhnega) povezovanja med različnimi NVO, ki da delujejo, kot da gre za konkurenco, ne zavedajo pa se prednosti povezovanja. Pri organizaciji prireditev je problem, kako pritegniti tudi druge za sodelovanje oz. organizacijo prireditev zlasti mlade. Društva so dobri izvajalci aktivnosti, ki predstavljajo njihovo poslanstvo, za birokracijo pa slabše usposobljeni, zato rabijo več pomoči pri poročanju. Posebej izpostavljen je bil tudi problem povezovanja in sodelovanja z društvi preko meja, kar je za Goriško regijo še kako aktualno.

Možno reševanje problemov bi bilo s sodelovanjem NVO pri neformalnem usposabljanju članov (ustvarjanje pogojev za nove oblike sodelovanja, kjer bi si NVO med seboj izmenjavala usposabljanja), z boljšim povezovanjem in mreženjem NVO na določenem območju (sestanki oz. srečanja, kjer bi se predstavilo dogajanje v NVO), z izmenjavo uslug oz. storitev med NVO, s skupno infrastrukturo (po vzoru Hiše mladih v Ajdovščini), kar pomeni manj stroškov (delitev prostorov in opreme), daje pa tudi nove možnosti za medgeneracijsko sodelovanje

Posebej velja izpostaviti sodelovanje z mladimi, kar se je pokazalo kot posebna problematika na srečanjih z NVO. Problem, ki je najbolj pereč, je, kako mlade motivirati za sodelovanje z NVO, saj jih običajno zanimajo le dejavnosti, ki se tičejo njih samih. Mlade bi lahko bolj vključevali v

projektno delo, tako bodo mladi lahko dobili znanja in priložnosti za lastno zaposlitev in jih s primeri dobrih praks in organizacijo srečanj mladi z mladimi pokazali, kako delujejo drugi mladi v NVO.

b) Sodelovanje z drugimi sektorji

Glede sodelovanja z drugimi sektorji se pojavljajo podobne težave, saj je po mnenju predstavnikov NVO tudi na tem področju premalo sodelovanja in povezovanja NVO npr. s kmetijstvom (čebelarstva društva se nikjer ne omenja na področju kmetijstva). Opazen je neenakopraven položaj storitev, ki jih ponujajo NVO v primerjavi z gospodarskim sektorjem. Glede na situacijo se je potrebno vprašati, katere storitve lahko ponudijo NVO gospodarstvu in drugim organizacijam v zameno za sponzorstvo ali donacijo. Kot slabo sodelovanje je izpostavljeno tudi sodelovanje med društvi in turistično zvezo ter TIC-i.

Med možne rešitve problemov spadajo skupna promocija turizma na določenem območju s sodelovanjem NVO (npr. skupen nastop pod skupno blagovno znamko, izdaja skupnega turističnega vodnika). Vzpostavitev boljšega sodelovanja na relaciji društva / turistična zveza. Organizacija (turističnih) prireditev v povezovanju in sodelovanju z več društvi in drugimi NVO (en nosilec povezuje več društev pri organizaciji). Razvoj novih storitev za gospodarstvo in druge organizacije.

c) Sodelovanje z občinami

S strani NVO je problematika sodelovanja med NVO in občinami naslednja: občine ne namenijo sredstev za skupne projekte NVO, premalo posluha imajo za problematiko NVO, premalo sredstev je namenjenih za ključne projekte NVO zaradi nepoznavanja tematike posameznega področja delovanja NVO (kultura, umetnost ...), NVO imajo malo ustreznih prostorov za svojo dejavnost oz. nimajo denarja za najem.

Kot rešitve se ponujajo bolj aktivno sodelovanje NVO v razvojnem svetu regije, kar bi nevladnemu sektorju omogočilo bolj enakopraven položaj v primerjavi z drugimi odločevalci razvoja v regiji. Skupen nastop NVO pred lokalnimi skupnostmi (NVO skupaj predstavijo lokalnim skupnostim njihov prispevek za razvoj kraja/območja). Imenovanje komisije za razvoj NVO v posamezni občini (npr. komisija, ki jo imenuje župan), kar bi omogočalo tudi večje možnosti za vpliv NV sektorja na lokalno politiko in posledično večji posluš lokalne skupnosti za delo in posamezne projekte NVO.

Iz odgovorov, ki smo jih dobili od devetih občin v regiji je razvidno, da jih večina sodeluje z nevladnimi organizacijami. V nobeni občini do avgusta 2012 še ni bil podpisan sporazum med NVO in občino. Večina občin NVO omogoča brezplačen oz. subvencioniran najem prostorov, nimajo pa posebnih dokumentov v zvezi s tem. Večina občin ima tudi brezplačna oglaševalska mesta za oglaševanje nepridobitnih dejavnosti (spletne strani občin, plakatna mesta, lokalni mediji ipd.). Večina občin ne omogoča večletnega financiranja programov NVO in večina jih tudi ne razmišlja v tej smeri. Omogočajo pa sofinanciranje programov/projektov NVO, ki se financirajo iz drugih virov, in sicer predvsem iz namenskih proračunskih sredstev. V nekaterih manjših občinah se razvoj NVO obravnava na različne načine: v odborih občinskega sveta, v katerih so predstavniki občine in predstavniki NVO, v posvetovalnih telesih občinskega sveta, v okviru zavoda, ki ima

posebej svet za šport, kulturo, turizem in mlade in v okviru posvetovalnega telesa župana. Mestna občina Nova Gorica, kot največja občina, pa nima ustanovljenega nobenega telesa, ki bi obravnavalo problematiko razvoja NV sektorja.

Javna podoba NVO

NVO informirajo o svojem delu javnost na več načinov. 22 % NVO se poslužuje člankov v tiskanih medijih. Z majhnimi zaostanki sledijo lokalni radio in TV ter uporaba spletnih orodij.

Za informiranje javnosti o svojem delu se NVO poslužujejo enega ali več načinov. Večina anketiranih NVO uporablja vsaj dva kanala za informiranje javnosti (35 % NVO), 24 % NVO uporablja tri načine informiranja. En način informiranja se je posluževalo le 9 % NVO.

Problematika, ki jo zaznavajo NVO v zvezi z informiranjem o nevladnem sektorju je, da je poročanje o NVO s strani novinarjev premalo poglobljeno, da NVO premalo sodelujejo pri skupnem nastopanju za javnost in da je premalo obveščenosti NVO s strani države o stanju nevladnega sektorja. Težave bi lahko odpravili s skupnim nastopom in podajanjem ažurnih informacij glede stanja NVO na področju Goriške statistične regije ter pripravo skupna glasila NVO.

V. VIZIJA NV SEKTORJA

S povečevanjem znanja, izmenjavo izkušenj ter s spodbujanjem dialoga bomo vnesli novo energijo sodelovanja in povezovanja v med NVO v regiji.

NVO bodo postale partner javnemu in gospodarskemu sektorju regije pri izboljševanju življenjskih pogojev, zaposlovanju ter varovanju okolja.

VI. STRATEŠKI CILJI RAZVOJA NVO V REGIJI

1. Zagotoviti pogoje za boljšo usposobljenost zaposlenih in prostovoljcev v NVO v regiji z namenom povečanja organizacijske uspešnosti.
2. Vzpostaviti boljše partnerstvo med NVO v regiji.
3. Povečati zaposlenost in aktivno vključevanje različnih ciljnih skupin v NV sektorju na območju.
4. Razviti mehanizme za učinkovito povezovanje NVO z lokalno in nacionalno oblastjo z namenom razvoja sektorja.
5. Spodbujati ukrepe za razvoj partnerstva NVO z gospodarstvom in podpornimi institucijami v regiji.
6. Povečati prepoznavnost NV sektorja v regiji.

VII. ANALIZA SKLADNOSTI STRATEGIJE RAZVOJA NVO Z DRŽAVNIMI IN REGIONALNIMI RAZVOJNIMI DOKUMENTI

Pri oblikovanju strategije razvoja NV sektorja v regiji smo upoštevali rezultate analize stanja NVO ter strateške usmeritve nekaterih ključnih državnih in regionalnih razvojnih dokumentov, ki so povezane z razvojem nevladnih organizacij. Preverjali smo, ali so cilji in prednostne naloge strategije razvoja NV sektorja v regiji skladni s cilji in programi omenjenih razvojnih dokumentov. Upoštevali smo naslednje dokumente:

- Strategija razvoja Slovenije,
- Državni razvojni program za obdobje 2007 – 2013,

- Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007 – 2013,
- Strategija Vlade RS za sodelovanje z nevladnimi organizacijami,
- Regionalni razvojni program Severne Primorske (Goriške statistične regije) 2007 – 2013.

1. STRATEGIJA RAZVOJA SLOVENIJE

V tretji razvojni prioriteti »Učinkovita in cenejša država« je predvideno povečanje institucionalne konkurenčnosti in učinkovitosti države. V tem okviru je zastavljen cilj:

- izboljšati pogoje delovanja nevladnih organizacij. V akcijskem načrtu je predvideno nadaljevanje krepitve civilnega dialoga z ustvarjanjem sistemskih in finančnih pogojev za krepitev nevladnega sektorja.

Med cilji Strategije razvoja NV sektorja v regiji je tudi »učinkovito povezovanje NVO z lokalno in nacionalno oblastjo z namenom razvoja sektorja«. Z realizacijo tega cilja bodo dolgoročno izboljšani tudi pogoji za delovanje NVO.

2. DRŽAVNI RAZVOJNI PROGRAM ZA OBDOBJE 2007 – 2013

V tretjo razvojno-investicijsko prioriteto »učinkovita in cenejša država« sodi učinkovita in uspešna javna uprava, s katero bomo izboljšali kakovost storitev države, kar vključuje tudi spodbujanje razvoja nevladnih organizacij in civilnega dialoga.

Cilj je spodbujanje razvoja nevladnih organizacij in civilnega dialoga:

- s soustvarjanjem pogojev za delovanje nevladnih organizacij ter
- s soustvarjanjem pogojev za pridobivanje in izvajanje programov in projektov nevladnih organizacij.

Med cilji Strategije razvoja NV sektorja v regiji sta tudi cilja »učinkovito povezovanje NVO z lokalno in nacionalno oblastjo z namenom razvoja sektorja« in »boljša usposobljenost zaposlenih in prostovoljcev v NVO v regiji za večjo organizacijsko uspešnost«. Realizacija teh dveh ciljev bo omogočila tudi razvoj NVO in civilnega dialoga.

3. OPERATIVNI PROGRAM RAZVOJA ČLOVEŠKIH VIROV ZA OBDOBJE 2007 – 2013

V razvojni prioriteti »Institucionalna in administrativna usposobljenost« je prednostna usmeritev »Spodbujanje razvoja nevladnih organizacij in socialnega dialoga«. Strateški cilji za spodbujanje razvoja nevladnih organizacij in civilnega dialoga so:

- zagotoviti podporno okolje za delovanje tistih nevladnih organizacij, ki bi s pomočjo dodatnih usposabljanj in izobraževanj lahko prek civilnega dialoga / posvetovalnih procesov, prispevale k oblikovanju bolj kakovostnih in trajnostno naravnanih politik predvsem na področju politike zaposlovanja

- okrepiti usposobljenost za delovanje tistih nevladnih organizacij, ki imajo potencial za izvajanje javnih storitev, ker s svojo bližino neposrednim potrebam državljanov lahko le-te zadovoljijo bolje in ceneje, kot to lahko stori država
- promocija NVO sektorja kot podpora prvemu in drugemu strateškemu cilju

Med cilji Strategije razvoja NV sektorja v regiji so tudi cilji »izboljšana javna podoba NV sektorja v regiji«, »povečano zaposlovanje in aktivno vključevanje različnih ciljnih skupin v NVO na območju« in »boljša usposobljenost zaposlenih in prostovoljcev v NVO v regiji za večjo organizacijsko uspešnost«. Realizacija teh dveh ciljev bo omogočila tudi razvoj NVO in civilnega dialoga.

4. STRATEGIJA VLADE RS ZA SODELOVANJE Z NVO

Temeljni cilj Strategije vlade RS za sodelovanje z nevladnimi organizacijami je vzpostaviti sodelovanje z NVO v duhu dobrega partnerstva. Pri tem bo Vlada spoštovala načeli različnosti in komplementarnosti v odnosu do NVO in se zavzemala za demokratične, na medsebojnem zaupanju temelječe procese sodelovanja. Za doseg tega cilja želi Vlada:

- vzpostaviti trajno podlago za reševanje problemov, ki se porajajo pri delu in razvoju NVO;
- prispevati svoj delež k promociji NVO v družbi
- uveljaviti trajne oblike vplivanja NVO na oblikovanje in izvajanje politik Vlade, ki bodo zagotavljale sodelovanje javnosti pri sprejemanju aktov državne oblasti

Med cilji Strategije razvoja NV sektorja v regiji sta tudi »učinkovito povezovanje NVO z lokalno in nacionalno oblastjo z namenom razvoja sektorja« in »izboljšana javna podoba NV sektorja v regiji«. Z realizacijo teh ciljev bo zagotovljeno partnersko sodelovanje NVO in lokalnih ter nacionalnih oblasti.

5. REGIONALNI RAZVOJNI PROGRAM SEVERNE PRIMORSKE (GORIŠKE STAT. REGIJE) 2007 - 2013

Med cilji programa za »Kakovost življenja na podeželju« je zagotavljanje stimulativne klime na vasi za bivanje in delo ter spodbujanje družabnih in društvenih aktivnosti na podeželju.

Društvena, ljubiteljska dejavnost, ki je v regiji dobro razvita, predstavlja pomemben generator dogajanj na podeželju, zato je namen programa spodbujanje ukrepov, s pomočjo katerih bodo društva in civilna družba dobili še večjo vlogo pri oblikovanju celostnega razvoja podeželja.

Med cilji Strategije razvoja NV sektorja v regiji so tudi »učinkovito povezovanje NVO z lokalno in nacionalno oblastjo z namenom razvoja sektorja«, »razvito partnerstvo NVO z gospodarstvom in podpornimi institucijami v regiji« in »boljše partnerstvo med NVO v regiji«. Z realizacijo teh ciljev NV sektor doprinesel k večji vlogi pri oblikovanju celostnega razvoja podeželja.

VIII. PREDNOSTNE NALOGE RAZVOJA NVO NA OBMOČJU SEVERNE PRIMORSKE / GORIŠKE RAZVOJNE REGIJE

1. USPOSABLJANJE ZAPOSLENIH IN PROSTOVOLJCEV ZA DELOVANJE V NVO

Izhodišča

Analize usposabljanja v NV sektorju v regiji kažejo povečanje interesa za usposabljanja v zadnjih dveh letih, še vedno pa se člani oz. zaposleni se v večini NVO relativno malo usposabljujejo. Kot ovire NVO navajajo visoke stroške usposabljanj ter pomanjkanje finančnih sredstev ter oddaljenost članov. Vsebina usposabljanj se v veliki večini primerov nanaša na strokovna usposabljanja, ki se navezujejo na področje delovanja NVO. V zadnjih dveh letih pa je tudi tu opazen napredek, saj se člani NVO udeležujejo tudi usposabljanj s področja računovodstva, projektnega managementa in vodenja NVO.

Brezplačna usposabljanja pogosto organizira Ustanova Fundacija BiT Planota, pridružujejo se ji tudi druge NVO, ki izvajajo razne projekte, v katerih so sredstva namenjena tudi usposabljanjem. Lahko se vprašamo, zakaj NVO v večji meri ne izkoristijo usposabljanj, ki so zanje brezplačna. Poleg »objektivnih« ovir za usposabljanja so torej prisotne tudi ovire, ki izvirajo iz samih NVO.

V NVO je še vedno opazno pomanjkanje ustrezno usposobljenega kadra za vodenje. Pomanjkanje ustreznih znanj se kaže tudi na področju pridobivanja dodatnih sredstev na podlagi nacionalnih in EU razpisov.

Cilj

Povečati usposobljenost zaposlenih in prostovoljcev v NVO z namenom izboljšanja organizacijske uspešnosti NVO v regiji.

Aktivnosti

Glede na opisana izhodišča je dodatna znanja v NVO smiselno pridobivati na naslednje načine:

- interna usposabljanja: ta usposabljanja lahko izvajajo sami člani NVO. Oviro temu pa predstavlja pomanjkanje specifičnih znanj med člani teh NVO, kar bi lahko rešili z obliko usposabljanja, ki je opisana v naslednji alineji (izmenjava usposabljanj med različnimi NVO)
- izmenjava usposabljanj med različnimi NVO: pomanjkanje specifičnih znanj bi lahko rešili z boljšim povezovanjem z drugimi NVO
- izmenjava izkušenj in dobrih praks med NVO: na primer organizacija tematskih srečanj, izmenjava izkušenj o sodelovanju v projektih; na ta način bodo lahko NVO z manj izkušnjami pridobile znanja od bolj izkušenih

- organizacija skupnih specialističnih (plačljivih) usposabljanj na določenem področju; na ta način bi lahko usposabljanja približali NVO v regiji in hkrati znižali stroške za zunanje izvajalce; s povezovanjem NVO bi bilo omogočeno lažje kombiniranje sredstev iz različnih virov za izvajanje usposabljanj in izobraževanj

Področja usposabljanj:

- usposabljanja so potrebna predvsem na področjih, ki so povezana s povečanjem organizacijskih zmogljivosti NVO (npr. vodenje NVO, upravljanje financ in računovodstva, priprava in vodenje projektov, promocija ter javno nastopanje, nove storitve in zaposlovanje ...)

Potrebe po usposabljanjih bomo ugotavljali na naslednje načine:

- na podlagi medsebojnih srečanj in izmenjav
- na podlagi usklajevanj in razprav v Svetu NVO
- na podlagi raznih analiz

Viri sredstev za sofinanciranje programov usposabljanja: lokalni, nacionalni in evropski na podlagi prijave projekte na različne razpise.

Ustanova Fundacija BiT Planota bo nudila tehnično in organizacijsko pomoč prijaviteljem pri pridobivanju sredstev iz različnih virov.

Pričakovani rezultati

Boljša usposobljenost in večje kompetence zaposlenih in prostovoljcev v NVO.

2. KREPITEV CIVILNEGA DIALOGA Z LOKALNIMI IN NACIONALNIMI NOSILCI ODLOČANJA

Izhodišča

Med NVO na območju obstaja veliko raznovrstnih interesov in potreb. NVO se med seboj malo povezujejo. Delujejo, kot da gre za konkurenco, ne zavedajo pa se prednosti povezovanja, opazen je problem individualizma. Potrebe zadovoljujejo s posamičnim povezovanjem z lokalnimi skupnostmi ali drugimi deležniki na območju.

Posledica tega je, da NVO premalo sodelujejo pri sprejemanju odločitev, ki se nanašajo na razvoj sektorja v občini ali regiji. Na ta način je uveljavljanje interesov NV sektorja tako na lokalnem kot tudi regionalnem nivoju oteženo.

Cilj

Vzpostaviti pogoje za trajno sodelovanje in vplivanje NV sektorja na oblikovanje in izvajanje regionalnih politik.

Aktivnosti

V naslednjem razvojnem obdobju bo med prioritarnimi aktivnostmi nadaljnji razvoj ukrepov za bolj učinkovito sodelovanje NV sektorja pri sprejemanju odločitev v lokalni skupnosti. Skupaj z lokalnimi NVO si bomo prizadevali za vzpostavitev oz. oblikovanje struktur, ki bodo omogočale krepitev posvetovalne vloge NVO pri sprejemanju odločitev v občinskih oz. mestnih svetih. Na regionalnem nivoju bomo nadaljevali z aktivnostmi za vključitev predstavnikov NVO v regionalni razvojni svet Severne Primorske / Goriške razvojne regije, ki je osrednje mesto za pripravo prioritarnih razvojnih projektov v regiji.

Za izboljšanje civilnega dialoga v posameznih občinah bomo izvedli naslednje aktivnosti:

- Srečanja z NVO z namenom analize civilnega dialoga na določenem območju. Osredotočili se bomo na analizo dejavnikov, ki ovirajo bolj učinkovito sodelovanje med NVO in občino ter analizo vključevanja NVO v pripravo programskih dokumentov.
- Priprava predlogov ukrepov za izboljšanje sodelovanja med NVO in občino oz. predlogov za večje vključevanje NVO v pripravo programskih dokumentov.
- Srečanja med NVO in občinami z namenom uskladitve pričakovanj in ukrepov za izboljšanje civilnega dialoga: zastopanje stališč NVO v odnosu do odločevalcev.
- Obveščanje NVO in širše javnosti za uveljavljanje predlaganih sprememb. Podajali bomo izjave za javnost oz. pripravljali prispevke za medije.

Poleg tega si bomo prizadevali dvigniti osveščenost lokalnih skupnosti o pomenu NV sektorja za povezovanje ljudi, idej in aktivnosti za celovit razvoj območja. V ta namen bomo objavljali prispevke v sredstvih javnega obveščanja, organizirali okrogle mize, skupne sestanke ipd. z nosilci oblasti z namenom obravnave določene problematike.

Ustanova Fundacija BiT Planota bo nudila administrativno tehnično pomoč NV sektorju in občinam pri krepitvi civilnega dialoga v regiji.

Pričakovani rezultati

Več ukrepov lokalnih skupnosti, namenjenih razvoju NVO v regiji.

3. KREPITEV PARTNERSTVA Z GOSPODARSTVOM IN DRUGIMI PODPORNIMI INSTITUCIJAMI V REGIJI

Izhodišča

Sponsorstva in donacije zaradi gospodarske krize prihajajo vse manj do izraza. Zato je potrebno gospodarstvu ponuditi nove storitve NV sektorja, ki bodo pospeševale družbeno odgovorno podjetništvo.

Cilj

Razviti nove storitve NVO za gospodarstvo.

Aktivnosti

Z namenom ozaveščanja gospodarstvenikov v regiji o družbeno odgovornem poslovanju bomo NVO organizirale skupne akcije za razvoj in promocijo korporativnega prostovoljstva.

S korporativnimi prostovoljskimi akcijami v nevladnih organizacijah bomo spodbujali družbeno odgovornost podjetij ter animirali zaposlene za prostovoljsko delo v NVO.

Izvajali bomo naslednje aktivnosti:

- animacija NVO za sodelovanje v skupnih akcijah za promocijo korporativnega prostovoljstva,
- spodbujanje in povezovanje NVO za oblikovanje programov oz. ponudb korporativnih prostovoljskih akcij,
- skupna animacija podjetij k udeležbi zaposlenih na korporativnih prostovoljskih akcijah,
- skupna NVO promocija izvedenih korporativnih prostovoljskih akcij.

Regionalno stičišče NVO Planota bo nudilo tehnično pomoč in mentorstvo NVO pri pripravi programov oz. ponudb korporativnih prostovoljskih akcij.

Pričakovani rezultati

Nove storitve NVO za gospodarstvo.

4. RAZVIJANJE MREŽE NVO V REGIJI

Izhodišča

V regiji je še vedno opaziti heterogenost in konflikte interesov znotraj nevladnega sektorja. To se odraža tudi v slabši povezanosti in nezaupanju med NVO na območju Severne Primorske / Goriške razvojne regije. Opazna je tudi majhna zainteresiranost za sodelovanje nekaterih NVO, ki so vključene v velike nacionalne mreže.

Zaradi tega NVO največkrat ne izkoriščajo priložnosti za povezovanje z drugimi NVO v lokalnem okolju, kar bi lahko imelo številne prednosti: povezovanje virov in sredstev, povezovanje kadrov in znanj, skupen nastop pred lokalnimi odločevalci ter skupni projekti za razvoj kraja.

Cilj

Vzpostaviti boljše razvojno partnerstvo med NVO na območju.

Aktivnosti

Za dosego tega cilja se morajo med seboj bolj učinkovito povezovati tudi NV sektor. Poslanstvo mreže NVO je predvsem v:

- skupnem nastopu pred lokalnimi oblastmi z namenom sodelovanja pri pripravi strateških dokumentov lokalnih skupnosti in sodelovanja pri sprejemanju odločitev, ki se nanašajo na razvoj NVO,
- skupni promociji in večanju prepoznavnosti NV sektorja v regiji,
- večanju kompetenc za vodenje in upravljanje NVO in
- skupnem nastopanju v projektih.

Pri tem uresničevanju teh nalog bomo izkoristili nekatere prednosti NVO v regiji, ki smo jih ugotovili pri analizi NV sektorja. To je predvsem veliko število aktivnih članov v NVO ter povečanje števila članov NVO v zadnjih dveh letih, spodbujanje prostovoljnega dela ter dobro sodelovanje med NVO in prebivalstvom na nekaterih področjih. Motivacija članstva za delo v NVO je pomemben dejavnik, ki ga bomo lahko s pridom uporabili tudi v pogojih gospodarske krize.

Osnovne dejavnosti mreže NVO v Severni Primorski / Goriški razvojni regiji bodo predvsem naslednje:

- Informiranje NVO o aktualnem dogajanju (razpisi, novice, izobraževanja, aktivnosti ...).
- Dopolnjevanje spletne strani. Spletna stran bo omogočala tudi identifikacijo interesov oz. potreb NVO po sodelovanju v projektih.
- Širjenje info točk. Za uvedbo Info točk se bomo dogovorili z NVO, s katerimi tesno sodelujemo tudi na drugih področjih in s posameznimi občinami.
- Skupen nastop NVO pred lokalnimi oblastmi: NVO na nekaterih območjih so spoznale pomen skupnega nastopa in sodelovanja pri pripravi strateških dokumentov lokalnih skupnosti in sodelovanja pri sprejemanju odločitev, ki se nanašajo na razvoj NV sektorja. Te izkušnje bodo predstavljale dobre prakse, ki bodo služile kot »vzor« NVO na drugih območjih.
- Organizacija tematskih srečanj med člani mreže z namenom obravnave določene problematike razvoja NV sektorja v regiji.
- Skupna priprava oz. sodelovanje v projektih: organizirali bomo delavnice z namenom medsebojnega dogovarjanja in izmenjave NVO za nastopanje v projektih.
- Organizacija srečanj med članicami mreže z namenom izmenjave dobrih praks. Izmenjava dobrih praks se je izkazala kot dober mehanizem za prenos izkušenj in povezovanje NVO, zato bo to ena od pomembnih aktivnosti mreže. Skupaj z NVO bomo organizirali srečanja med NVO v različnih krajih regije.
- Vključevanje v delovanje oz. spremljanje delovanja Sveta NVO Severne Primorske / Goriške razvojne regije, kjer so predstavniki NVO iz celotne regije. Namen Sveta NVO je obravnava ključnih vprašanj v zvezi z razvojem NV sektorja in regije kot celote ter priprava pobud za reševanje nastale problematike. Svet NVO bo spremljal tudi delo predstavnikov NV sektorja v RSR Severne Primorske / Goriške razvojne regije. V prid sodelovanju bo tudi dejstvo, da so nekateri člani Sveta NVO istočasno tudi člani Razvojnega sveta regije.
- Povezovanje mreže z drugimi deležniki in razvoj lokalnih partnerstev. Načelo partnerstva je glavno načelo Evropske unije pri reševanju ekonomskih, socialnih in političnih izzivov. Z

vzpostavitev lokalnih partnerstev bomo promovirali višjo stopnjo vključenosti NV sektorja in ostalih deležnikov (npr. zasebnega sektorja) v proces odločanja na lokalni ravni.

Članstvo v mreži bo odprto za vse NVO na območju Severne Primorske / Goriške razvojne regije. Člani bodo lahko aktivno sodelovali v posameznih aktivnostih, ki jih bo izvajala mreža in s tem vplivali na njeno delovanje in razvoj. O aktivnostih mreže bodo redno dobivali obvestila.

Mreža bo imela opredeljene pogoje za vstop. Predstavili bomo prednosti, ki jih bodo imele NVO s sodelovanjem v mreži. Glede na aktualno dogajanje v NV sektorju kot širše bomo dopolnjevali tudi prioriteta področja delovanja mreže.

Regionalno stičišče NVO Planota bo izvajalo organizacijsko-tehnično pomoč za delovanje mreže (organizacija in sklicevanje sestankov in srečanj, priprava zapisnikov, informiranje ...). Članom mreže bomo omogočili lažji dostop do podpornih storitev Regionalnega stičišča NVO Planota.

Uspešnost mreže bomo ugotavljali na podlagi preverjanja v kolikšni meri smo dosegli zastavljene cilje (oz. poslanstvo) mreže. To bomo ugotavljali na podlagi anketiranja članstva s posebej pripravljenimi vprašalniki in z osebnimi razgovori s člani mreže.

Pričakovani rezultati

Večje število skupnih aktivnosti in projektov

5. SPODBUJANJE ZAPOSLOVANJA IN PROSTVOLJSTVA V NVO

Izhodišča

NVO predstavljajo vir številnih idej za razvoj lokalni skupnosti. Svoje aktivnosti izvajajo pretežno na prostovoljni osnovi, zato lahko z majhnimi materialnimi in finančnimi spodbudami veliko doprinesejo k razvoju posameznega območja.

Gospodarska in s tem tudi socialna kriza vpliva tudi na delovanje NV sektorja. Vpliv je po eni strani ekonomski (manj sredstev s strani gospodarstva in lokalnih skupnosti) po drugi strani pa psihološki – v pogojih krize se ljudje ukvarjajo bolj s »preživetjem« kot z drugimi aktivnostmi. Vendar se ocene psiholoških vplivov v različnih okoljih razlikujejo – eni poročajo o upadu članstva in prostovoljstva, drugi pa celo o porastu (člani se udeležujejo akcij NVO, da se »rešijo« vsakdanjih skrbi, ki jih povzroča kriza). Pripravljenost ljudi za prostovoljno delovanje je pomemben element za nadaljnji razvoj NV sektorja, problem pa predstavlja pomanjkanje sistematičnih ukrepov za razvoj prostovoljstva.

Za organizacijo prireditev in izvajanje določenih strokovnih aktivnosti, ki so povezane s poslanstvom neke NVO, pa včasih prostovoljci niso dovolj; nevladna organizacija bi potrebovala usposobljen kader, ki bi bil na razpolago takrat, ko je to potrebno.

Problem predstavlja tudi nezainteresiranost ljudi za zaposlovanje v NV sektorju zaradi finančne šibkosti in kratkotrajnih virov financiranja NV sektorja. Poleg tega je opazno nezadostno poznavanje obstoječih možnosti in ukrepov zaposlovanja s strani NVO.

Zaradi teh razlogov je za regijo kot tudi širše značilna nizka stopnja zaposlovanja v NV sektorju.

Cilj

Spodbujati prebivalstvo v regiji za aktivno vključevanje in zaposlovanje v NV sektorju.

Aktivnosti

V bodoče bo potrebno še več pozornosti posvetiti razvoju prostovoljstva in spodbujanju participacije, predvsem med ranljivimi ciljnim skupinami (npr. mladi, ženske na podeželju ...) na področju:

- krepitev inovativnih pristopov za promocijo prostovoljstva med mladimi in drugimi ciljnim skupinami,
- usposabljanja prebivalstva za prostovoljstvo in aktivno participacijo,
- ustrežnejšega vrednotenja prostovoljnega dela ter spodbujanje materialnih in nematerialnih ukrepov za razvoj prostovoljstva.

Ti ukrepi bodo dolgoročno prispevali k večji prepoznavnosti prostovoljstva kot dejavnika za razvoj lastnega okolja.

Za večje zaposlovanje v NV sektorju pa bodo potrebni predvsem naslednji ukrepi oz. aktivnosti:

- osveščanje o neizkoriščenih potencialih za zaposlovanje v NV sektorju, vključno z razvojem socialnega podjetništva,
- prečno in vertikalno povezovanje med NVO s ciljem skupnega zaposlovanja,
- spodbujanje razvoja ukrepov aktivne politike zaposlovanja, ki bi bili bolj prilagojeni zaposlovanju v sektorju. Med temi so npr. hitrejše in enostavnejše zaposlovanje mentorjev, zaposlovanje za krajši delovni čas, spodbujanje ukrepov za skupno zaposlovanje oseb ipd.

Ti ukrepi se povezujejo tudi z aktivnostmi, ki so opisane v drugih točkah. Predvsem gre za povezavo z razvojem storitev za gospodarstvo, z usposabljanji, z razvojem civilnega dialoga in mreže NVO ter s povezavo z ukrepi za spodbujanje prepoznavnosti NV sektorja.

Regionalno stičišče NVO Planota bo nudilo administrativno-tehnično pomoč NV sektorju in drugim institucijam v regiji pri oblikovanju programov za razvoj prostovoljstva ter zaposlovanja, vključno z razvojem programov socialnega podjetništva na podeželju. Pomagali bomo tako pri razvoju idej kot pri pripravi načrtov izvedbe.

Pričakovani rezultati

Večja zaposlenost v NV sektorju v regiji.

6. VEČJA PREPOZNAVNVOST NV SEKTORJA V REGIJI

Izhodišča

Dejstvo je, da se o NVO v medijih veliko poroča, saj se NVO same poslužujejo najrazličnejših načinov za informiranje javnosti o svojem delu. Problematika, ki pa jo zaznavajo NVO v zvezi z informiranjem o nevladnem sektorju je, da je poročanje o NVO s strani novinarjev premalo poglobljeno, da NVO premalo sodelujejo pri skupnem nastopanju za javnost in da je premalo obveščenosti NVO s strani države o stanju nevladnega sektorja. Zato je ključna rešitev težave v bolj poglobljenem načinu predstavljanja NV sektorja kot celote in skupnem nastopu NVO.

Cilj

Boljša seznanjenost medijev in javnosti o vlogi in pomenu NV sektorja za razvoj lokalne skupnosti.

Aktivnosti

Ob sodelovanju NVO na območju bomo pospeševali aktivnosti za krepitev partnerskega sodelovanja z mediji v regiji. Namen akcije je povečati ozaveščenost novinarjev, preko tek pa tudi ozaveščenost splošne javnosti o delu nevladnih organizacijah in težavah, s katerimi se NVO srečujejo.

V ta namen bomo organizirali skupne dogodke NVO, kjer bodo zainteresirane NVO lahko predstavljale medijem svojo dejavnost, projekte/programme ter povezanost in sodelovanje z lokalnim okoljem.

Pričakovani rezultati

Poglobljeno poznavanje problematike NV sektorja v javnosti.

IX. IZVAJANJE STRATEGIJE

Strategija se bo uresničevala z izvajanjem prednostnih nalog, navedenih v prejšnjem poglavju.

Subjekti, ki bodo sodelovali pri izvajanju strategije, so:

- NVO v regiji ter prostovoljci,
- nosilci odločanja na lokalni in nacionalni ravni,
- gospodarske družbe,
- izobraževalne in razvojne institucije,
- mediji.

Pri izvajanju strategije si bodo zgoraj naštetih subjekti prizadevali izkoristiti priložnosti, ko so:

- veliko število aktivnih članov v NVO ter povečanje števila članov NVO v zadnjih dveh letih, spodbujanje prostovoljnega dela ter dobro sodelovanje med NVO in prebivalstvom na nekaterih področjih. Motivacija članstva za delo v NVO je pomemben dejavnik, ki ga bomo lahko s pridom uporabili tudi v pogojih gospodarske krize.
- nove organizacijske strukture kot npr. Svet NVO Severne Primorske / Goriške razvojne regije ter sodelovanje v Regijskem razvojnem svetu bodo nudile pogoje boljše sodelovanje NV sektorja v regiji ter pogoje za boljše sodelovanje NVO pri sprejemanju ključnih razvojnih odločitev v regiji.
- veliko število idej v NV sektorju za izvajanje projektov.
- razvoj novih storitev NV sektorja za podjetja in druge organizacije. Ta naloga bo še posebej pomembna v pogojih gospodarske krize. V sedanjem obdobju namreč »ustaljeni« viri financiranja (npr. donacije, sponzorstva ...) izgubljajo na pomenu, zato bo treba v spremenjenih razmerah poiskati nove vire za nadaljnji razvoj NVO. V zadnjem času se kot vse večja priložnost pojavlja razvoj socialnega podjetništva, kateremu je namenjeno vse več ukrepov na različnih nivojih.
- krepitev medgeneracijskega sodelovanja.

Problem predstavljajo nekatere slabosti NV sektorja v Severni Primorski / Goriški razvojni regiji. Tu gre predvsem za premajhno povezovanje NVO se med seboj. Marsikdaj delujejo kot da gre za konkurenco, ne zavedajo pa se prednosti povezovanja. Ta problem je možno reševati s poudarjanjem prednosti skupnega nastopanja in sodelovanja.

X. UPORABLJENA LITERATURA IN VIRI

1. Regionalni razvojni program Severne Primorske (Goriške statistične regije)
2. Trg dela ZRSZ OS Nova Gorica, Trg dela maj 2012
3. Analize položaja NVO, Pravno informacijski center nevladnih organizacij
4. Ustanova Fundacija BiT Planota, Analiza stanja NVO na območju, 2008 – 2010
5. Strategija razvoja Slovenije
6. Državni razvojni program za obdobje 2007 – 2013
7. Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007 – 2013
8. Strategija Vlade RS za sodelovanje z nevladnimi organizacijami
9. Ustanova Fundacija BiT Planota, Strategija Ustanove Fundacija BiT Planota 2010 – 2015